

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal
Ministarstvo Administracije Lokalne Samouprave
Ministry of Local Government Administration

Izveštaj o izvršenju obaveza opština iz Evropske
agende za period januar - jun 2023.

Priština, 2023.

Sadržaj

Skraćenice	2
Uvod.....	3
Izvršni rezime	4
1. POLITIČKI KRITERIJUMI.....	6
1.1 Javna administracije.....	6
1.2 Civilno društvo	8
1.3 Borba protiv korupcije i terorizma.....	8
1.4 Zaštita i kulturno nasleđe.....	10
2. EKONOMSKI KRITERIJUMI	11
2.1 Postojanje funkcionalne tržišne ekonomije.....	11
2.2 Porezi	11
2.3 Preduzeća i politike industrije.....	12
3. EVROPSKI STANDARDI.....	12
3.1 Poljoprivreda i ruralni razvoj.....	12
3.2 Energija	14
3.3 Zaštita zajednica.....	18
3.4 Prava, sloboda i bezbednost	18
3.5 Upravljanje granice i migracija.....	18
3.6 Obrazovanje i kultura.....	20
PREPORUKE.....	22

Skraćenice

EU	Evropska unija
ATB	Akcioni timovi za bezbednost
EK	Evropska komisija

OSBZ	Opštinski savet za bezbednost u zajednici
LSJB	Lokalni saveti za javnu bezbednost
MALS	Ministarstvo administracije lokalne samouprave
SSP	Sporazum stabilizacije i pridruživanja
MZ	Ministarstvo zdravstva
NVO	Nevladine organizacije
NPSSSP	Nacionalni program za sprovođenje sporazuma stabilizacije i pridruživanja

Uvod

Ovaj izveštaj predstavlja sprovođenje obaveza opština koje proizilaze iz Evropske agende u periodu januar-jun 2023. godine. S obzirom da je Nacionalni program sprovođenja SSP-a pravno obavezujući dokument za sve kosovske institucije, Ministarstvo administracije lokalne samouprave posvećena je ispunjavanju obaveza opština koje proizilaze iz Evropske agende.

U cilju koordinacije aktivnosti, MALS je razvilo nekoliko načina za rešavanje pitanja na lokalnom nivou kako bi se unapredila evropska agenda, ističući: koordinaciju procesa planiranja, izradu opšteg plana za obaveze

Izveštaj o izvršenju obaveza opštine iz Evropske agende za period januar-jun 2023.

opština u procesu evropskih integracija , izradu pojedinačnih planova opština kao i izradu izveštaja o ispunjavanju obaveza opština iz Evropske agende za dva perioda u periodu januar-jun i jul-decembar.

Izveštaj ima važnu i značajnu ulogu u razvoju aktivnosti na lokalnom nivou u oblasti evropskih integracija, uzimajući u obzir odgovornost koju opštine imaju prema građanima i javnim institucijama. Svrha ovog izveštaja je da predstavi i pruži opštinske podatke građanima, lokalnim i međunarodnim institucijama, nevladinim organizacijama i svim drugim interesnim grupama, na osnovu kriterijuma definisanih od strane Evropske unije.

Izvršni rezime

Tokom perioda januar - jun 2023. godine, 30 opština Republike Kosovo je izvešavalo, dok 8 opština (*Severna Mitrovica, Leposavić, Zvečan, Zubin Potok, Junik, Dečane, Đakovica, Mamušá*) nije izvestilo u ovom periodu. Izveštaj je zasnovan na 55 aktivnosti/mera i 177 pitanja/pokazatelja koji su u nadležnosti opština, za koje je Ministarstvo administracije lokalne samouprave zatražilo konkretne aktivnosti od opština. MALS je opštinama uputila sva pitanja koja proizilaze iz OPSSSP, iz zaključaka sektorskih pododbora kao i izazova izveštaja EK o Kosovu. Što se tiče ukupne strukture, izveštaj se fokusira na glavne oblasti aktivnosti koje se odnose na političke kriterijume, ekonomske kriterijume, evropske standarde, a izveštaj odražava stvarno stanje dostignuća opština, ali i izazove za naredne godine.

Izveštaj o izvršenju obaveza opštine iz Evropske agende za period januar-jun 2023.

U okviru **političkih kriterijuma**, predstavljaju se dostignuća u sledećim oblastima lokalnog nivoa:

- javna administracija,
- narodni advokat,
- civilno društvo,
- borba protiv korupcije i terorizma,
- zaštita i kulturno nasleđe.

Na osnovu ponuđenih podataka od strane opština, tokom perioda januar - jun 2023. godine, opštine Republike Kosovo, uspele su da ostvaruju oko 35% planiranih aktivnosti u oblasti političkih kriterijuma.

U sklopu **ekonomskih kriterijuma** predstavlja se nivo dostignuća u sledećim oblastima:

- postojanost ekonomske funkcionalnosti tržišta,
- porezi,
- preduzeća, industrijske politike i unutrašnje tržište.

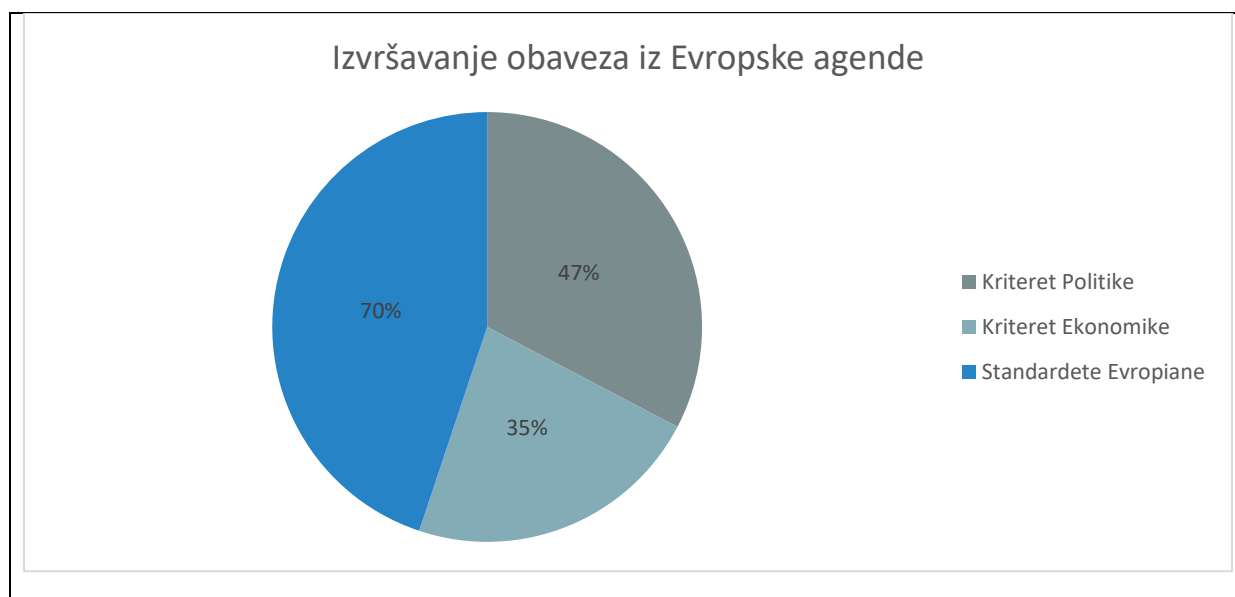
Na osnovu ponuđenih podataka od strane opština, tokom perioda januar - jun 2023. godine, opštine Republike Kosovo, uspele su da ostvaruju oko 47% planiranih aktivnosti u oblasti ekonomskih kriterijuma.

U sklopu **evropskih standarda** predstavlja se nivo dostignuća u sledećim oblastima:

- poljoprivreda i regionalni razvoj,
- energija,
- sudstvo i osnovna prava, zaštita zajednica,
- pravo,
- sloboda i bezbednost,
- upravljanje granica i migracija,
- obrazovanje i kultura,
- životna sredina i zaštita potrošača i javno zdravstvo.

Na osnovu ponuđenih podataka od strane opština, tokom perioda januar - jun 2023. godine, opštine Republike Kosovo, uspele su da ostvaruju oko 70% planiranih aktivnosti iz oblasti evropskih standarda.

U totalu, opštine su ispunile 50% obaveza koje proističu iz evropske agende, što podrazumeva odgovornost sprovođenja lokalne uprave.

Grafikon 1: Izvršavanje obaveza iz Evropske agende

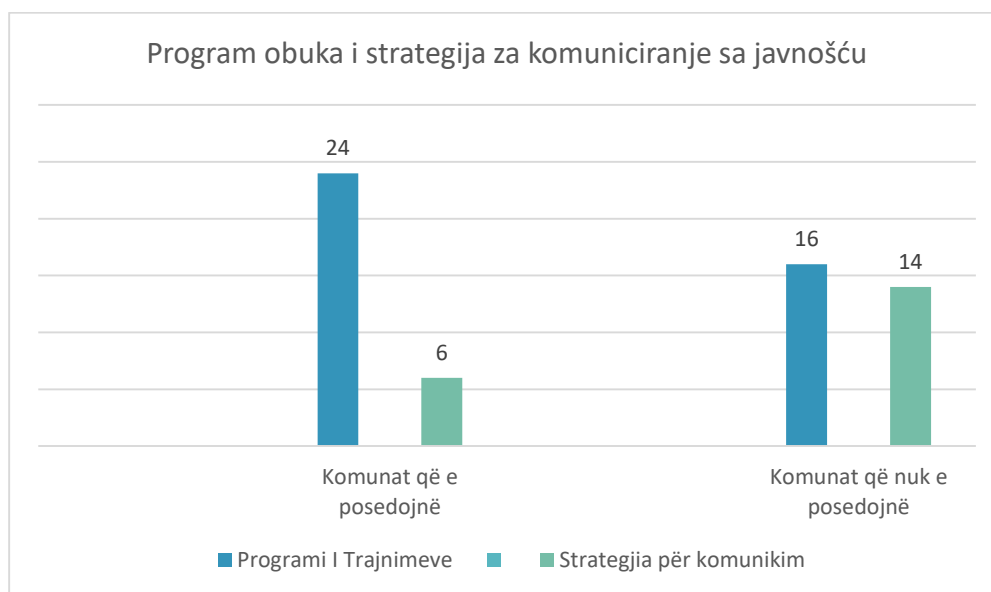
1. POLITIČKI KRITERIJUMI

1.1 Javna administracija-uprava

Jedna od glavnih oblasti koje su bile deo političkih kriterijuma je funkcionisanje lokalne javne uprave. U okviru ove oblasti, opštine Republike Kosovo su preduzele aktivnosti koje se odnose na obezbeđivanje potrebnih

kapaciteta za lokalnu administraciju, povećanje kvaliteta javnih usluga za građane, povećanje efikasnosti i transparentnosti, kao i izgradnju efikasnijih mehanizama odgovornosti u odnosu sa građanima. U okviru mera za povećanje kapaciteta ljudskih resursa, u 25 opštine (*Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Istok, Parteš, Priština, Prizren, Klina, Peć, Dragaš, Glogovac, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Srbica, Uroševac, Suva Reka, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Štimlje, Mališevo, Lipljan, Novo Brdo*) izrađen je program obuke za 2023. godinu, dok je u 5 opština (*Klokot, Podujevo, Štrpce, Ranilug, Obilić*), program obuke za period nije sastavljen izveštaj.

U cilju daljeg poboljšanja okvira politike u oblasti administracije, u pregledu opštinskih podataka možemo videti da od 30 opština koje izveštavaju postoji 16 opština (*Istog, Prizren, Klina, Peć, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Srbica, Uroševac, Suva Reka, Vučitrn, Štimlje, Obilić, Mališevo, Lipljan*) izrađena je Strategija za komunikaciju i odnose sa javnošću, dok je u 14 opština (*Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Podujevo, Klokot, Parteš, Priština, Dragaš, Glogovac, Štrpce, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Novo Brdo*) još nisu izradile nacrt.

Grafikon 2: Program obuka i strategija za komuniciranje sa javnošću

Takođe, godišnji plan komunikacije su do sada izradile 19 opština (*Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Podujevo, Prizren, Klina, Peć, Glogovac, Elez Han, Kačanik, Orahovac, Srbica, Uroševac, Suva Reka, Gnjilane, Vučitrn, Obilić, Mališevo, Lipljan*), dok 11 opština (*Istog, Klokot, Parteš, Priština, Dragaš, Gračanica, Štrpce, Ranilug, Kosovo Polje, Novo Brdo, Štimlje*) još nisu izradile.

U vezi sa sprovođenjem Administrativnog uputstva (MALS) br. 06/2018 za minimalne standarde javnih konsultacija, postoji 29 opština (*Kamenica, Vitina, Mitrovica, Istok, Podujevo, Klokot, Parteš, Priština, Prizren, Klina, Peć, Dragaš, Glogovac, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Srbica, Štrpce, Suva Reka, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Štimlje, Obilić, Mališevo, Novo Brdo, Lipljan*) koji su izvestili da se ovo uputstvo sprovodi, u 1 opštini

(Uroševac) se delimično sprovodi. Međutim, ako pogledamo dole prikazane podatke, možemo primetiti da se odredbe Administrativnog uputstva, još uvek ne primenjuju na odgovarajućem nivou jer su rezultati javnih konsultacija sa izveštajem svih predloga građana sa potrebnim pojašnjenjima o razlozima za odbijanje zahteva građana ili drugih interesnih grupa objavljuju se u značajnom broju opština.

Administrativno uputstvo (MALS) br. 06/2018 za minimalne standarde konsultacija utvrđuje da je u svakoj opštini odgovorna za koordinaciju procesa javnih konsultacija jedinica/službenik za javne komunikacije, u skladu sa ovim do sada postoji 25 opština (*Kamenica, Vitina, Mitrovica, Istok, Podujevo, Parteš, Priština, Prižren, Klina, Peć, Dragaš, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Srbica, Štrpce, Uroševac, Suva Reka, Gnjilane, Vučitrn, Štimlje, Obilić, Mališevo, Lipljan*) koji imaju odgovorne službenike za koordinaciju procesa javnih konsultacija u opštini, dok u 5 opština (*Klokot, Glogovac, Ranilug, Kosovo Polje, Novo Brdo*) još uvek nije imenovan službenik koji je odgovoran za koordinaciju procesa javnih konsultacija.

1.2 Civilno društvo

Iz podataka datih tokom izveštavanja vidimo da su opštine kontinuirano podržavale civilno društvo pružajući podršku i saradnju. Prema dobijenim podacima, značajan broj opština je dao finansijsku podršku za projekte NVO. U 25 opština (*Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Istok, Podujevo, Priština, Prižren, Klina, Peć, Dragaš, Glogovac, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Srbica, Uroševac, Suva Reka, Ranilug, Gnjilane, Polje, Štimlje, Obilić, Mališevo, Novo Brdo, Lipljan*) budžet izdvojen za podršku projektima OCD prema Uredbi 04/2017 za kriterijume, standarde i procedurama javnog finansiranja NVO iznosi 1,150,659,311 evra, dok je u 5 opština (*Klokot, Parteš, Štrpce, Uroševac, Ranilug*) nije dodelio budžet. Ovom finansijskom podrškom nevladine organizacije su podržane sa 583 projekta.

U cilju podsticanja i stimulisanja prijave NVO u opštinskim projektima, opštine su preduzele sledeće aktivnosti kao što su: informisanje na lokalnom radiju, društvenim mrežama i pozivi na sajtovim opština, organizovanje informativnih sastanaka o procedurama prijavljivanja, pružanje pomoći u kompletiranju dokumentacije za prijavu za grupe NVO koje su marginalizovane, jednak tretman i nediskriminacija podnosilaca prijave itd. Opštine su takođe podržale projekte NVO za zaštitu manjinskih zajednica. U 14 opština (*Istog, Priština, Prižren, Južna Mitrovica, Peć, Dragaš, Gračanica, Uroševac, Gnjilane, Kosovo Polje, Štimlje, Obilić, Mališevo, Lipljan*) podržan je 61 projekat NVO za zaštitu manjinskih zajednica u iznosu od 134.240 hiljada evra.

1.3 Borba protiv korupcije i terorizma

Jedan od najkonkretnijih ciljeva koji proizilaze iz Strategije za sprečavanje nasilnog ekstremizma i radikalizma koji vodi ka terorizmu jeste podizanje kapaciteta institucija kako bi se u ranoj fazi identifikovali faktori i procesi radikalizma, otuda i ovaj cilj u 11 opština. (*Kamenica, Južna Mitrovica, Istok, Podujevo, Prižren, Glogovac, Elez Han, Gnjilane, Vučitrn, Obilić, Mališevo*) u saradnji sa centralnim nivoom i donatorima, organizovane su obuke za opštinske službenike za obrazovanje, nastavnike i rukovodstvo škole da identifikuju mlade ljude koji su u

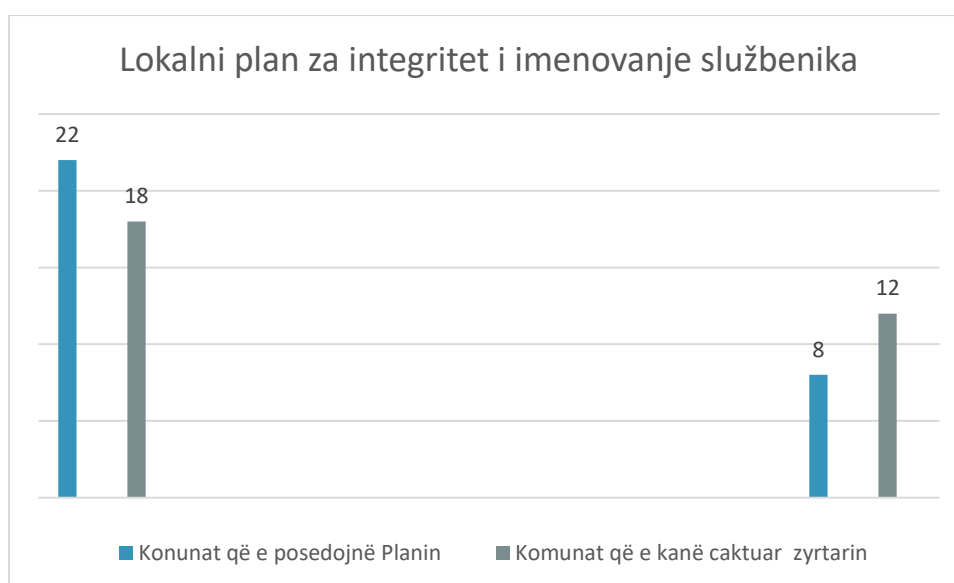
opasnosti od ekstremizma, dok u 19 opština (*Vitina, Parteš, Klokot, Priština, Klina, Peć, Dragaš, Gračanica, Orahovac, Kačanik, Srbica, Štrpce, Uroševac, Sava Reka, Ranilug, Novo Brdo, Kosovo, Lipljan, Štimlje*) nisu organizovani.

U cilju podrške i sprečavanja borbe protiv terorizma, radikalizma i nasilnog ekstremizma, 14 opština su preduzele konkretne aktivnosti na podizanju svesti građana protiv radikalizma koji može dovesti do nasilnog ekstremizma, kao što su: *redovni sastanci preko mesnih veća i imama mesnih džamija, sastanci sa učenicima iz različitih škola, u školama su stvoreni sigurni prostori za privatno postavljanje pitanja o osetljivim društvenim pitanjima, kampanje za podizanje svesti sa građanima, terenske aktivnosti, diskusije tokom redovnih sastanaka sa članovima OSBZ-a, sastanci sa mladima, ženama i obrazovne strukture u cilju identifikovanja faktora koji utiču na rast ekstremizma sa radikalizmom, itd. dok 16 opština (Klokot, Priština, Klina, Peć, Glogovac, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Srbica, Štrpce, Ranilug, Obilić, Lipljan, Kosovo, Vučitrn, Štimlje) nisu preduzete nikakve radnje. U 30 opština opštinskim savetima za bezbednost zajednica nije podnet nijedan slučaj u vezi sa nasilnim ekstremizmom i terorizmom.*

U cilju borbe protiv korupcije, opštine su kontinuirano izveštavale slučajeve sukoba interesa opštinskih zvaničnika. U periodu januar-jun 2023. godine u 29 opština nije bilo slučajeva sukoba interesa opštinskih službenika. U 1 opštini (*Mališevo*) postoji 1 prijavljen slučaj sukoba interesa od strane zvaničnika.

Što se tiče članova skupštine, koji su se izjasnili o sukobu interesa pre donošenja odluka u skupštini opštine, u 2 opštine (*Podujevo, Kačanik*) su predstavljena 2 slučaja, dok u 28 opština takvih slučajeva nije bilo. .

Lokalni plan za integritet je izrađen u 22 opštine, dok u 8 opština (*Klokot, Parteš, Priština, Klina, Gračanica, Štrpce, Gnjilane, Novo Brdo*) Lokalni plan za integritet nije izrađen. Većina opština je, prema izveštajima, imenovala službenika koji izveštava o Planu lokalnog integriteta. Od 30 opština koje su izveštavale, 18 opština je imenovalo relevantnog zvaničnika, dok 12 opština (*Kamenica, Istok, Klokot, Priština, Parteš, Gračanica, Štrpce, Uroševac, Ranilug, Gnjilane, Novo Brdo, Kosovo Polje*) još nisu imenovale zvaničnika.

Grafikon 3: Lokalni plan za integritet i imenovanje službenika

Izveštaj o izvršenju obaveza opštine iz Evropske agende za period januar-jun 2023.

Što se tiče primene Zakona o upotrebi jezika, za stvaranje pristupa uslugama na službenim jezicima, 25 opština su preduzele radnje kao što su: *organizovanje obuka, dok su za srpski i albanski jezik angažovani prevodioci, usluge simulacije se nude na svim zvaničnim sastancima, materijali opštinskih organa su prevedeni na službeni jezik, distribuiraju se razne brošure za promociju jezičkih prava za sve zajednice, itd. dok u 5 opština (Podujevo, Klokot, Peć, Elez Han, Štimlje) nisu preduzele radnje.* Kako je predviđeno Zakonom o upotrebi jezika kao i opštinskim propisima za službene jezike, u 25 opština opštinski akti se objavljuju na službenim jezicima, dok se u 3 opštine (*Vitina, Uroševac, Mališevo*) delimično objavljuju, a u 2 opštine (*Klokot, Elez Han,*) se ne objavljuju.

1.4 Zaštita i kulturno nasleđe

U oblasti kulturnog nasleđa, izazov opštinama i dalje ostaje izrada opštinskih planova za zaštitu kulturnog nasleđa, pošto prema podacima iz 30 opština koje izveštavaju, samo 4 opštine (*Prizren, Vučitrn, Orahovac, Srbica*) imaju izrađen ovaj plan.

Izazovi sa kojima se suočavaju 26 opštine (*Kamenica, Vitina, Mitrovica, Istok, Podujevo, Klokot, Parteš, Priština, Uroševac, Suva Reka, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Štimlje, Obilić, Mališevo, Novo Brdo, Lipljan, Klina, Elez Han, Dragaš, Gračanica, Kačanik, Srbica, Štrpce, Peć*) uglavnom su: Nedostatak stručnog osoblja, nedostatak stručnjaka, nedostatak budžetskih sredstava, izazovi u vezi sa registracijom i dokumentacijom postojećeg kulturnog nasleđa itd.

U ovom periodu, broj prekršaja i ilegalne izgradnje u zaštićenim područjima u 3 opštine (*Kamenica, Istok, Prizren*) je 6 prekršaja.

Takođe, 11 opština (*Prizren, Podujevo, Klina, Peć, Dragaš, Orahovac, Suva Reka, Gnjilane, Kosovo Polje, Obilić, Lipljan*) je opremljeno opremom za bezbednosni nadzor/instalaciju kamera u objektima kulturnog nasleđa, u 2 opštine (*Istok, Vitina*) delimično, dok u 17 opština (*Kamenica, Južna Mitrovica, Priština, Parteš, Klokot, Glogovac, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Srbica, Štrpce, Uroševac, Ranilug, Vučitrn, Štimlje, Novo Brdo*) nije obezbeđena oprema za bezbednosni nadzor/instalaciju kamera na lokalitetima kulturnog nasleđa.

U 3 opštine (*Klina, Peć, Kosovo Polje*) potpisani su memorandumi o saradnji o dužnostima i odgovornostima za održavanje pravoslavnih crkava. U 27 opština (*Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Istok, Podujevo, Klokot, Parteš, Priština, Prizren, Elez Han, Gračanica, Orahovac, Srbica, Štrpce, Uroševac, Suva Reka, Ranilug, Gnjilane, Vučitrn, Mališevo, Novo Brdo, Dragaš, Glogovac, Kačanik*) nisu potpisani jer neki od njih nemaju crkve.

Za funkcionisanje seoskog veća za Veliku Hoću, opština Orahovac je na vreme završila sve procedure za osnivanje ovog saveta. Ovaj savet je funkcionalan.

Za sprovođenje Zakona o istorijskom centru Prizrena, za period januar-jun 2023. godine, opština Prizren nije izdvojila budžet, nije bilo nelegalne gradnje u okviru posebnih zaštićenih područja u opštini Prizren. Počeo je proces legalizacije objekata izgrađenih bez dozvole i imenovani su opštinski inspektori za pregled objekata bez dozvole u Zaštićenoj zoni grada.

U opštini Kosovo Polje, urađena je studija izvodljivosti za osnivanje Muzeja prirode, koji se gradi u saradnji sa ministrom za kulturu, omladinu i sport.

U 21 opštini (*Kamenica, Vitina, Istok, Podujevo, Klokot, Parteš, Priština, Prizren, Klina, Peć, Dragaš, Glogovac, Elez Hani, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Štrpce, Uroševac, Gnjilane, Kosovo Polje*) ove aktivnosti : promocija baštinskih-kulturnih dobara na televizijskim medijima, tabele posvećene baštini, izrada regionalnih mapa i brošura za promociju turizma u opštini, organizacija izložbe „Kulturno nasleđe kroz etnografske predmete, poseta gradskom muzeju, konzervacija i restauracija Sahat-kule, Inicijativa za osnivanje gradskog muzeja, saradnja sa stručnjakom iz oblasti kulturnog nasleđa, formiranje radne grupe za identifikaciju objekata kulturnog nasleđa, izrada zonskih karata i brošura za promocija turizma, razne posete objektima koji su pod zaštitom i u 9 opština (*Južna Mitrovica, Srbica, Suva Reka, Raniug, Štimlje, Novo Brdo, Lipljan, Vučitrn, Obilić*) nisu održane aktivnosti.

2. EKONOMSKI KRITERIJUMI

2.1 Postojanje funkcionalne tržišne ekonomije

U cilju pružanja najboljih usluga građanima, planirano je stvaranje centara za registraciju preduzeća (one stop shops) koji će olakšati pružanje usluga preduzećima, uključujući i njihovu registraciju. U 26 opština su funkcionalne, dok u 4 opštine (*Klokot, Parteš, Priština, Raniug*) nisu uspostavljene.

Broj tržišnih inspektora u 27 opština je 51, dok 2 opštine (*Štrpce, Raniug*) nemaju inspektore, a 1 opština (*Priština*) nije dostavila podatke. Takođe, broj inspekcija u 25 opština je 3.574 inspekcije, dok 5 opština (*Priština, Klokot, Štrpce, Štimlje, Novo Brdo*) nisu imale nijednu inspekciju.

Što se tiče javnih rasprava za planiranje budžeta, održano je 95 javnih rasprava u 24 opštine, dok u 6 opština (*Gračanica, Srbica, Štrpce, Kosovo Polje, Vučitrn, Novo Brdo*) nisu održane.

Grafikon 4: Broj javnih saslušanja za planiranje budžeta

2.2 Porezi

U cilju suzbijanja neformalne ekonomije u 23 opštine preduzete su sledeće aktivnosti: stalne provere privrednih subjekata u vezi sa izdavanjem fiskalnih kupona, zatvaranje nelegalnih poslovnih subjekata do kompletiranja adekvatne dokumentacije za obavljanje delatnosti, obaveza privrednih subjekata da registruju u ARPK, proizvodi koji su bili bez deklaracije na službenom jeziku su uklonjeni iz prodaje, dok su proizvodi bez porekla oduzeti i uništeni u prisustvu lica koja su trgovinu obavljala na nezakonit način, primedbe, inspekcije na posedovanje sertifikata o registraciji poslovanja, kontinuirana inspekcija i kontrola poslovnih prostorija, zatvaranje nelegalnih subjekata, davanje neophodnih saveta za zakonito poslovanje, itd., dok 7 opština (*Štrpce, Priština, Klokot, Gnjilane, Kosovo Polje, Ranilug, Štimlje*) nisu preduzele nikakve mere.

U periodu januar-jun 2023. godine, od 30 opština koje su izveštavale, njih 23 je dobilo 238 preporuka od glavnog revizora. Od toga, 145 preporuka je adresirano, 62 preporuke su ostale nerešene, a ostale su u procesu.

Jedinica za unutrašnju reviziju funkcioniše u 24 opštine, dok 6 opština (*Istog, Klokot, Parteš, Elez Han, Štimlje, Ranilug*) ne funkcioniše. Što se tiče planiranja opštinske imovine za lokalni ekonomski razvoj, 25 opština su objavile registar opštinske imovine, dok u 5 opština (*Klokot, Parteš, Štrpce, Obilić, Novo Brdo*) nije objavljen.

U 20 opština (*Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Podujevo, Prizren, Klina, Peć, Dragaš, Glogovac, Kačanik, Orahovac, Srbica, Štrpce, Uroševac, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Obilić, Mališevo*) revizija, dok u 10 opština (*Istog, Klokot, Parteš, Priština, Elez Han, Gračanica, Suva Reka, Novo Brdo, Štimlje, Ranilug*) nije uspostavljen.

2.3 Preduzeća i politike industrije

Ekonomске zone su operacionalizovane u 9 opština, dok su u 17 opština (*Vitina, Klokot, Parteš, Priština, Prizren, Peć, Elez Han, Kačanik, Orahovac, Srbica, Uroševac, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Novo Brdo, Mališevo*) nije urađeno. U 3 opštine (*Južna Mitrovica, Podujevo, Klina*) delimično, i 1 opština (*Kamenica*) je prijavila da nema privrednih zona.

3. EVROPSKI STANDARDI

3.1 Poljoprivreda i ruralni razvoj

U poljoprivrednom sektoru, izrada dokumenata za dalje uređenje poljoprivrednog zemljišta ostaje značajan izazov, pošto od 30 opština koje izveštavaju samo u 11 opština (*Kamenica, Podujevo, Prizren, Uroševac, Štimlje, Lipljan Dragaš, Glogovac, Elez Han, Gračanica, Orahovac*) izrađen je Programski plan za poljoprivredu i ruralni razvoj, dok je u 19 opština (*Suva Reka, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Obilić, Novo Brdo, Klina, Peć, Kačanik, Srbica, Vitina, Južna Mitrovica, Istok, Klokot, Parteš, Priština, Lipljan*) Programski plan za poljoprivredu i ruralni razvoj još uvek nije izrađen. U periodu januar-jun 2023. godine, u 18 opština (*Podujevo, Klokot, Priština, Prizren, Frizaj, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Štimlje, Novo Brdo Peć, Dragaš, Glogovac, Elez Han, Gračanica, Srbica, Kačanik, Štrpce*) podnetih zahteva za promenu namene poljoprivrednog zemljišta je 186, dok 12 opština (*Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Istok, Parteš, Suva Reka, Vučitrn, Obilić, Mališevo, Lipljan Klina, Orahovac*) nisu podnele zahteve. u vezi sa ovim zahtevima, izdato je 163 rešenja iz 18 opština (*Podujevo, Klokot, Priština, Prizren, Vitina, Uroševac,*

Gnjilane, Kosovo Polje, Štimlje, Lipljan Peć, Dragaš, Glogovac, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Srbica), dok u 12 opština (*Kamenica, Južna Mitrovica, Istok, Parteš Suva Reka, Ranilug, Vučitrn, Obilić, Mališevo, Novo Brdo Klina, Orahovac*) nije doneta odluka.

Što se tiče dalje konsolidacije opštinskih savetodavnih informacionih centara za poljoprivredu i ruralni razvoj u 22 opštine (*Kamenica, Vitina, Mitrovica Jugore, Istok, Parteš, Priština Uroševca, Suva Reka, Gnjilane, Kosovo Polje, Obilić, Mališevo, Novo Brdo, Peć, Klina, Dragaš, Glogovac, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Srbica*) ovi centri su operacionalizovani. U 8 opština (*Ranilug, Vučitrn, Štimlje, Podujevo, Klokot, Prizren, Elez Han, Štrpce*) nisu funkcionalizovani.

Za zaštitu poljoprivrednog zemljišta i promociju značaja poljoprivrednog zemljišta, u 21 opštini (*Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Parteš, Priština, Prizren Uroševac, Suva Reka, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Štimlje, Obilić, Mališevo, Novo Brdo, Lipljan Klina, Peć, Glogovac, Kačanik, Srbica*) podrška je pružena za 2985 poljoprivrednika u sektoru pčelarstva, stočarstva, povrća, živine, hortikulture, dok u 9 opština (*Istog, Podujevo, Klokot Dragaš, Elez Han, Orahovac, Štrpce, Vučitrn*) nije bilo podrške.

Što se tiče poljoprivrednih inspektora, poljoprivredni inspektori postoje u 6 opština (*Klokot, Štimlje, Klina, Glogovac, Gračanica, Orahovac*), dok u 24 opštine (*Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Parteš, Istok, Podujevo, Priština, Prizren*) Uroševac, Suva Reka, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Obilić, Mališevo, Novo Brdo, Lipljan Peć, Dragaš, Elez Han, Kačanik, Srbica, Štrpce) nemaju poljoprivrednog inspektora. U većini opština u kojima nema poljoprivrednog inspektora, u ovim slučajevima inspeksijske nadzore vrše sanitarni inspektori, regionalni inspektor, veterinarski inspektor, opštinski inspektor, građevinski inspektor, inspektori Regionalne kancelarije Agencije za hranu i veterinarstvo Kosova (AHVK), inspektori iz centralnog nivoa, koordinator poljoprivrede. Broj poljoprivrednih inspekcija u 8 opština (*Parteš, Štimlje, Obilić, Novo Brdo, Lipljan Klina, Glogovac, Srbica*) je 1.251 inspekcija. U 14 opština (*Uroševac, Suva Reka, Gnjilane, Mališevo, Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Istok, Podujevo, Klokot, Priština, Prizren Dragaš, Štrpce*) nije bilo inspekcije, dok 8 opština (*Ranilug, Kosovo Polje, Peć, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Orahovac*) nisu pružile informacije.

U 6 opština (*Istog, Podujevo, Kosovo Polje, Peć, Orahovac, Štrpce*) bilo je slučajeva gubitka poljoprivrednog zemljišta, dok je u 19 opština (*Klina, Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Klokot, Parteš, Priština, Prizren, Uroševac, Suva Reka, Gnjilane, Štimlje, Obilić, Mališevo, Novo Brdo, Lipljan Dragaš, Glogovac, Elez Han*) nema gubitka poljoprivrednog zemljišta, dok u 5 opština (*Gračanica, Ranilug, Vučitrn, Kačanik, Srbica*) nisu dali informacije.

U opštinama (*Peć, Istok, Podujevo, Kosovo Polje, Štimlje, Orahovac, Štrpce*) u kojima je bilo slučajeva gubitka poljoprivrednog zemljišta, izgrađeno je korito reke, izvršeni su inspeksijski nadzori i promenjeno određište poljoprivrednom zemljištu je zaustavljeno građevinsko zemljište i izrečene su kazne. U 14 opština (*Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Klokot, Parteš, Priština, Prizren Uroševac, Suva Reka, Mališevo, Novo Brdo, Lipljan Dragaš, Klina*) nije bilo gubitka poljoprivrednog zemljišta, dok 9 opština (*Glogovac, Ranilug, Gnjilane, Vučitrn, Obilić, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Srbica*) nisu dale informacije.

Plan upravljanja ruralnim zemljištem je u vlasništvu 15 opština (*Podujevo, Uroševac, Suva Reka, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Obilić, Mališevo, Novo Brdo, Lipljan Dragaš, Elez Han, Gračanica, Kačanik*). U 11 opština (*Vitina, Južna Mitrovica, Istok, Klokot, Parteš, Priština Klina, Peć, Glogovac, Orahovac, Štrpce*) nije izrađen. U 2 opštine (*Štimlje, Srbica*) nisu dali informacije, dok je u 2 opštine (*Kamenica, Prizren*) ovo pitanje regulisano u okviru Opštinskog plana za razvoj (OPR).

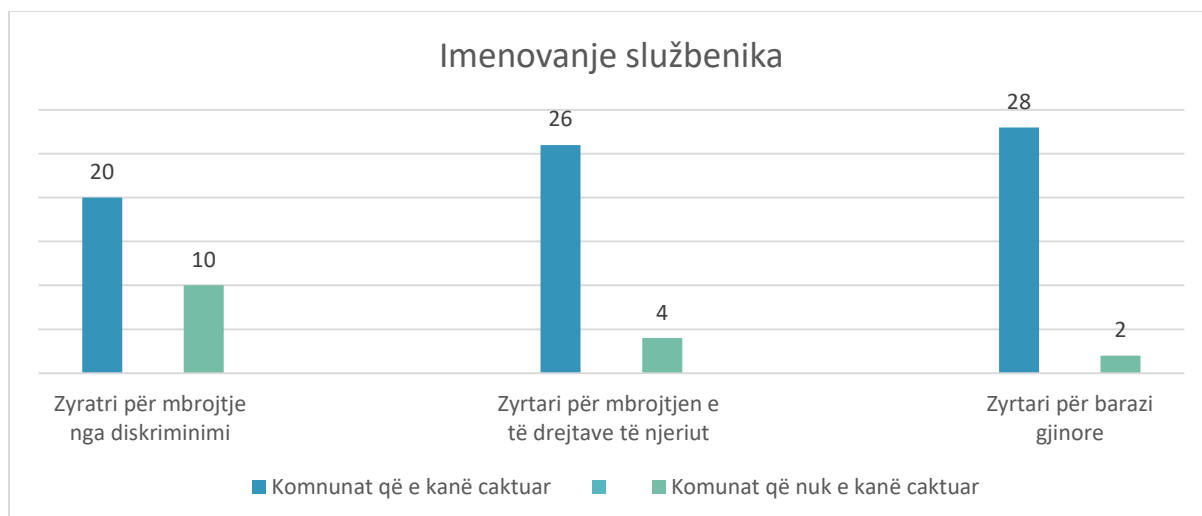
3.2 Energija

U cilju sprovođenja obaveza koje su proizašle iz SSP-a, opštine su kontinuirano razvijale politike u oblasti energetske efikasnosti. Plan energetske efikasnosti izradilo je 10 opština (*Glogovac, Uroševac, Suva Reka, Obilić, Novo Brdo, Istok, Parteš, Priština, Prizren, Štrpce*, i u ostalih 20 opština (*Klina, Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Podujevo, Klokot, Kosovo Polje, Gnjilane, Vučitrn, Mališevo, Lipljane, Peć, Dragaš, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Srbica, Štimlje*) ovaj plan još uvek nije izrađen.

U cilju realizacije ovog plana, u 23 opštine (*Klina, Kamenica, Vitina, Istok, Podujevo, Parteš, Prizren, Južna Mitrovica, Priština Uroševac, Suva Reka, Ranilug, Gnjilane, Obilić, Mališevo, Peć, Dragaš, Glogovac, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Štrpce*) su imali projekte u sprovođenju mera efikasnosti. Neki od projekata su: Postavljanje efikasnih sijalica u gradu i selima, potpisivanje projekta ESKO energije, Izolacija obrazovnih i drugih javnih objekata merama energetske efikasnosti, zamena rasvetnih tela efikasnim - LED, izgradnja novih sistema centralnog grejanja u javnim objektima i dr. U 7 opština (*Klokot, Vučitrn, Novo Brdo, Lipljan, Gračanica, Kosovo Polje, Štimlje*) nije bilo projekta.

Sudstvo i osnovna prava

U okviru zakona o zaštiti od diskriminacije, opštine su dužne da odrede nadležnu jedinicu ili službenika za koordinaciju i izveštavanje o primeni ovog zakona i prema zvaničnim podacima možemo videti da do sada u 21 opština (*Uroševac, Suva Reka, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Štimlje, Mališevo, Lipljan, Kamenica, Istok, Podujevo, Parteš, Prizren, Klina, Dragaš, Elez Han, Gračanica, Orahovac, Srbica Štrpce, Južna Mitrovica,*) imenovan je nadležni službenik za zaštitu od diskriminacije, dok je u 9 opština (*Ranilug, Obilić, Vitina, Klokot, Priština Novo Brdo, Peć, Glogovac, Kačanik*) nije imenovan. Što se tiče nadležnih službenika za zaštitu ljudskih prava u 26 opština (*Uroševac, Suva Reka, Raniluga, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Štimlje, Mališevo, Lipljan, Kamenica, Južna Mitrovica, Parteš, Istok, Podujevo, Priština, Prizren, Klokot Klina, Peć, Dragaš, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Srbica Štrpce*) službenik je imenovan, dok u 4 opštine (*Glogovac, Obilić, Novo Brdo, Vitina*) odgovarajući službenik nije imenovan. Dok je službenik za rodnu ravnopravnost imenovan u 28 opština (*Kamenica, Južna Mitrovica, Parteš, Istok, Podujevo, Priština, Prizren, Klokot, Vitina, Uroševac, Suva Reka, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Štimlje, Mališevo, Obilić, Lipljane, Klina, Dragaš, Glogovac, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Srbica, Štrpce*), dok u 2 opštine (*Peć, Novo Brdo*) relevantni službenik nije imenovan.

Grafikon 5: Imenovanje službenika za sprovođenje Zakona o zaštiti od diskriminacije

U 13 opština (*Ranilug, Kosovo Polje, Vučitrn, Obilić, Mališevo, Lipljan, Južna Mitrovica, Istok Klina, Peć, Gračanica, Orahovac, Srbica*) izdvojena su budžetska sredstva u iznosu od 171.640,00 evra za razvoj delatnosti u ljudska prava, dok u 17 drugih opština (*Suva Reka, Novo Brdo, Kamenica, Vitina, Podujevo, Klokot, Parteš, Priština, Prizren, Dragaš, Glogovac, Kačanik, Štrpce, Uroševac, Gnjilane, Štimlje, Elez Han*) nije izdvojen budžet.

Jedan od izazova koji je naglašen u izveštaju Evropskog veća za Kosovo na lokalnom nivou jeste da briga o starima ostaje ozbiljno pitanje. Iz dostavljenih podataka proizilazi da u 9 opština (*Istog, Priština, Suva Reka, Štimlje, Novo Brdo, Lipljan, Gračanica, Srbica, Prizren*) obezbeđuju smeštaj za stara lica, dok 21 opština (*Obilić, Uroševac, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Mališevo, Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Podujevo, Klokot, Parteš, Klina, Peć, Dragaš, Glogovac, Elez Han, Kačanik, Orahovac, Štrpce*) ne nude smeštaj za starije osobe.

U skladu sa zakonodavstvom na snazi na Kosovu, svaka opština, preko svoje dotične uprave, odgovorna je za obezbeđivanje socijalnih i porodičnih usluga na svojoj teritoriji prema standardu koji je odredilo ministarstvo. Takođe u 9 opština (*Suva Reka, Štimlje, Obilić, Novo Brdo, Lipljan, Istok, Priština, Gračanica, Srbica*) postoji 10 centara za stare, dok u 21 opštini (*Klina, Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Podujevo, Klokot, Parteš, Prizren, Uroševac, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Peć, Dragaš, Glogovac, Elez Han, Kačanik, Orahovac, Štrpce, Mališevo*) nemaju centre za stare.¹

Drugi nalaz iz izveštaja Evropskog veća za Kosovo je izrada Strategije i Akcionog plana protiv nasilja u porodici, gde je u 8 opština (*Štimlje, Obilić, Mališevo, Peć, Dragaš, Glogovac, Kačanik, Srbica*) izrađena Strategija protiv nasilja u porodici, dok u 22 opštine (*Kamenica, Lipljan, Južna Mitrovica, Parteš, Istok, Podujevo, Priština, Prizren, Klokot, Vitina, Klina, Elez Han, Gračanica, Orahovac, Štrpce, Uroševac, Suva Reka, Ranilug, Gnjilane, Novo Brdo, Kosovo Polje*) još nije izrađen. Takođe, u vezi sa Akcionim planom protiv nasilja u porodici u 10 opština (*Priština, Suva Reka, Gnjilane, Vučitrn, Štimlje, Obilić, Mališevo, Lipljan, Dragaš, Srbica*) urađen je, dok je u 20 opština (*Kamenica, Južna Mitrovica, Parteš, Istok, Podujevo, Prizren, Klokot, Vitina, Uroševac, Ranilug, Kosovo Polje, Novo Brdo, Klina, Peć, Glogovac, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Štrpce*) još uvek nije izrađena.

Slučajevi nasilja u porodici ostaju zabrinjavajući, prema izveštajima u 22 opštine (*Uroševac, Kamenica, Južna Mitrovica, Istok, Podujevo, Prizren, Vitina, Priština, Suva Reka, Kosovo Polje, Vučitrn, Lipljan, Klina, Peć, Dragaš, Glogovac,*

Elez Han). *Gračanica, Kačanik, Orahovac, Srbica, Štrpce*) 633 slučaja su lečena. U 8 opština () nije lečen nijedan slučaj nasilja u porodici.

Generalno, opštine su izvestile da su preduzele mere i ponudile podršku predstavljanim slučajevima. Što se tiče povećanja javne svesti o nasilju u porodici u 25 opština (*Klina, Uroševac, Suva Reka, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Štimlje, Obilić, Mališevo, Kamenica, Južna Mitrovica, Istok, Podujevo, Prizren, Vitina, Priština, Lipljan, Peć, Glogovac, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Srbica, Štrpce*) preduzete su mere kao što su: podizanje svesti među građanima o posledicama nasilja u porodici, socijalno savetovanje, kampanje podizanja svesti, obuke, deljene brošure za podizanje svesti protiv nasilja, itd. Dok u 5 opština (*Dragaš, Klokot, Ranilug, Novo Brdo Parteš*) nisu preduzete mere.

Što se tiče osnivanja opštinskog veća za zaštitu žrtava rodno zasnovanog nasilja u porodici, u 17 opština (*Dragaš, Vitina, Južna Mitrovica, Parteš, Priština, Prizren Suva Reka, Gnjilane, Kosovo Polje, Novo Brdo, Lipljan Glogovac, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Srbica, Štrpce*) osnovan je opštinski savet za zaštitu žrtava i održana su 3 sastanka. Dok u 13 opština (*Klina, Peć, Kamenica, Istok, Podujevo, Uroševac, Ranilug, Vučitrn, Štimlje, Obilić, Mališevo, Klokot, Orahovac*) ovaj savet nije osnovan.

Opštine su činile kontinuirane napore da podrže implementaciju rodnih politika, pri čemu u 30 opština (Klina, Kamenica, Južna Mitrovica, Parteš, Istok, Podujevo, Priština, Prizren, Klokot, Vitina Uroševac, Suva Reka, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Štimlje, Obilić, Mališevo, Novo Brdo, Lipljan Peć, Dragaš, Glogovac, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Srbica, Štrpce) broj žena na rukovodećim pozicijama je 536. Pored njih, u lokalnu javnu administraciju uključujući skupštinu opština u 29 opština (*Klina, Kamenica, Južna Mitrovica, Parteš, Istok, Podujevo, Priština, Prizren, Klokot, Vitina Uroševac, Suva Reka, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Štimlje, Obilić, Mališevo, Novo Brdo, Lipljan Peć, Dragaš, Glogovac, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Srbica, Štrpce*) ukupan broj zastupljenosti žena u javnoj administraciji je ukupno 3.501, dok 1 opština (*Štrpce*) nije obezbedila tačan odgovor ali u procentima (35%). Što se tiče statističkih izveštaja (polo) direktora opštinskih uprava, u 27 opština (*Klina, Uroševac, Kamenica, Južna Mitrovica, Istok, Podujevo, Priština, Prizren, Klokot, Vitina Suva Reka, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Štimlje, Obilić, Mališevo, Lipljan, Peć, Dragaš, Glogovac, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Srbica, Štrpce*) su 92 direktorke, dok u 3 opštine (*Ranilug, Novo Brdo, Parteš*) nema nijedne direktorke.

Što se tiče sprovođenja imovinskih prava žena u 27 opština, preduzete su sledeće aktivnosti: *Kampanje podizanja svesti, okrugli stolovi, obuke, radionice, informisanje građana o Administrativnom uputstvu za upis zajedničke imovine na ime dva supružnika putem plakata koje postavljamo na prigodna mesta, održane informativne sednice sa građanima a posebno sa ženama, u cilju podizanja svesti i unapređenja imovinskih prava žena, u slučaju upisa nepokretnine od strane dva supružnika, oslobođene su opštinske takse i dr.* U tri opštine nisu prduzete nikakve aktivnosti (*Srbica, Štrpce, Elez Han*).

U ime dva supružnika u periodu januar-jun 2023. godine, prema izveštajima opština, proizilazi da u 23 opštine (*Klina, Kamenica, Istok, Podujevo, Priština, Prizren, Vitina, Uroševac, Suva Reka, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Štimlje, Obilić, Novo Brdo, Lipljan Dragaš, Glogovac, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Srbica*) 3.939 imovine je registrovano u ime dva supružnika. U 7 opština (*Štrpce, Mališevo, Južna Mitrovica, Klokot, Parteš, Peć, Elez Han*) nije registrovana nijedna imovina.

Još jedan izazov identifikovan izveštajem Evropske komisije za lokalni nivo vlasti je primena zakona o zaštiti dece, zbog čega je značajan broj opština pokazao svoje izazove i poteškoće u primeni ovog zakona kao što su: nedostatak adekvatnog okvira i finansijskih sredstava za njihovo lečenje, nedostatak službenika za zaštitu prava deteta, nedovoljno održavanje saslušanja, ostaje izazov da se ove kategorije što bolje informišu o njihovim osnovnim pravima i rešavanju problema njih nadležnim institucijama, dovođenje stručnjaka koji će držati

predavanja na temu dečje zaštite, štampanje brošura i raznih promotivnih materijala, primena i primena zakona i propisa o zaštiti dece, porodice domaćini i dr.

U 22 opštine (*Klina, Kamenica, Južna Mitrovica, Istok, Podujevo, Priština, Prizren, Vitina, Uroševac, Suva Reka, Kosovo Polje, Vučitrn, Obilić, Mališevo, Lipljane, Peć, Dragaš, Glogovac, Elez Han, Kačanik, Srbica*) uspostavljeni su mehanizmi za zaštitu prava deteta kao što su: opštinski timovi za prava deteta, imenovan službenik za prava deteta, kao i radne grupe za unapređenje ovih prava uopšte, formirane su skupštine opština za decu, dok 8 opština (*Gračanica, Ranilug, Klokot, Parteš, Štimlje, Gnjilane, Novo Brdo, Orahovac*) nisu pružile informacije.

U 24 opštine imenovan je nadležni službenik za zaštitu dece, dok u 6 opština (*Vitina, Mališevo, Novo Brdo, Južna Mitrovica, Klokot, Prizren*) još nije imenovan.

U cilju povećanja svesti o zakonu o zaštiti dece, organizovane su kampanje/sastanci za podizanje svesti u 19 opština, dok u 11 opština (*Klina, Suva Reka, Mitrovica Jugore, Istok, Klokot Ranilug Dragaš, Kačanik, Štrpce, Gračanica, Orahovac*) nisu organizovane kampanje za podizanje svesti.

U okviru sprovođenja zakona o zaštiti dece, pravilan pristup dece sa smetnjama u razvoju obrazovnim ustanovama i neophodnoj pomoći i dalje predstavlja izazov. S tim u vezi, tokom izveštajnog perioda u 16 opština (*Klina, Uroševac, Istok, Priština, Južna Mitrovica, Suva Reka, Ranilug, Kosovo Polje, Štimlje, Mališevo, Lipljan, Glogovac, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Štrpce*) dostupni su obrazovni objekti osobama sa invaliditetom, u 6 opština (*Peć, Klokot, Parteš, Dragaš, Obilić Orahovac*) nisu dostupne, u 8 opština (*Kamenica, Vitina, Podujevo, Gnjilane, Vučitrn, Novo Brdo, Prizren, Srbica*) su delimično dostupne. Takođe, u 17 opština (*Peć, Uroševac, Suva Reka, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Štimlje, Mališevo, Lipljan, Podujevo, Prizren Dragaš, Glogovac, Gračanica, Kačanik, Srbica, Štrpce*) ljudi sa ograničenim sposobnostima imaju odgovarajuću pomoć u učenju. u 5 opština (*Klina, Istok, Klokot, Parteš Obilić*) nemaju odgovarajuću pomoć, u 5 opština (*Novo Brdo, Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Priština*) delimično, dok u 3 opštine (*Elez Han, Vučitrn, Orahovac*) nisu pružile informacije.

U 22 opštine (*Klina, Kamenica, Južna Mitrovica, Istok, Podujevo, Priština, Prizren, Uroševac, Suva Reka, Gnjilane, Kosovo Polje, Štimlje, Mališevo, Lipljan Peć, Dragaš, Glogovac, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Srbica, Štrpce*) opština su obezbedili brigu o deci bez roditeljskog staranja, dok u 8 opština (*Obilić, Vitina, Klokot, Parteš Novo Brdo, Ranilug, Vučitrn, Elez Han*) ne pruža se nikakva nega.

Za jačanje lokalnog nivoa u borbi protiv trgovine ljudima u 5 opština (*Peć, Gnjilane, Južna Mitrovica, Priština, Prizren*) prihvatilište za žrtve trgovine ljudima je funkcionalno, dok u 1 opštini (*Uroševac*) nije otvoreno. U vezi sa usvajanjem trogodišnjeg plana socijalnog stanovanja u 12 opština (*Klina, Gnjilane, Kosovo Polje, Štimlje, Obilić, Lipljan, Gračanica, Mitrovica Jugore, Istok, Podujevo, Orahovac, Srbica*) trogodišnji plan za socijalno stanovanje, dok u 18 opština (*Peć, Kamenica, Vitina, Klokot, Parteš, Priština, Prizren Uroševac, Suva Reka, Vučitrn, Mališevo, Novo Brdo Dragaš, Glogovac, Elez Han, Kačanik, Štrpce, Ranilug*) ovaj plan nije odobren.

Konsultativni odbor za osobe sa invaliditetom je operacionalizovan u 17 opština, dok je u 13 opština (*Peć, Dragaš, Ranilug, Štimlje, Novo Brdo, Orahovac, Srbica, Vitina, Istok, Podujevo, Klokot, Parteš, Štrpce*) osnovan. Što se tiče besplatne pravne pomoći za sve građane Republike Kosovo, u 6 opština (*Peć, Uroševac, Gnjilane, Priština, Prizren, Južna Mitrovica*) je operacionalizovana Regionalna kancelarija za besplatnu pravnu pomoć, dok su mobilne kancelarije za besplatnu pravnu pomoć kao oblik organizovanja pravnih službi, uspostavljeni su u 17 opština (*Klina, Kamenica, Istok, Podujevo, Suva Reka, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Štimlje, Obilić, Mališevo, Lipljan Dragaš, Glogovac, Kačanik, Orahovac, Srbica*).

Broj zahteva za besplatnu pravnu pomoć u 21 opštini (*Klina, Peć, Uroševac, Kamenica, Istok, Podujevo, Prizren, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Štimlje, Mališevo, Obilić, Novo Brdo, Lipljan Dragaš, Glogovac, Kačanik, Orahovac, Srbica*) podneto je ukupno 2.155 zahteva, u 9 opština (*Elez Han, Vitina, Južna Mitrovica, Klokot, Parteš, Priština, Suva Reka Gračanica, Štrpce*) nisu pružile informacije.

3.3 Zaštita zajednica

Za sprovođenje Strategije za zajednicu Roma, Aškalija i Egipćana, u 15 opština (*Peć, Uroševac, Vitina, Istok, Priština, Prizren, Podujevo, Suva Reka, Gnjilane, Vučitrn, Štimlje, Obilić, Novo Brdo, Lipljan, Orahovac*) formiran je lokalni odbor operativan za sprovođenje Strategije za zajednicu Roma, Aškalija i Egipćana, u 9 opština (*Klina, Gračanica, Kamenica, Južna Mitrovica, Klokot, Kosovo Polje, Mališevo, Srbica, Štrpce*) nije osnovana, dok 6 opština (*Dragaš, Ranilug, Parteš, Elez Han, Glogovac, Kačanik*) nemaju zajednice Roma, Aškalija i Egipćana.

Lokalni akcioni plan za integraciju zajednica Roma, Aškalija i Egipćana je izrađen u 5 opštine (*Uroševac, Suva Reka, Obilić, Priština, Prizren*) i odobren je u 20 opštine (*Klina, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Štimlje, Mališevo, Novo Brdo, Kamenica, Parteš, Istok, Podujevo, Vitina, Klokot, Južna Mitrovica, Lipljan Peć, Gračanica, Orahovac, Srbica, Štrpce*) ovaj Plan nije sačinjen. U 6 opština (*Parteš, Glogovac, Dragaš, Elez Han, Kačanik, Ranilug*) nema zajednica Roma, Aškalija i Egipćana.

Za realizaciju kampanja za besplatnu registraciju zajednica Roma, Aškalija i Egipćana u 18 opština (*Gračanica, Uroševac, Vučitrn, Štimlje, Obilić, Mališevo, Lipljan, Kamenica, Parteš, Istok, Podujevo, Priština, Prizren, Vitina, Klokot, Orahovac, Srbica, Štrpce*) sprovedene su kampanje, u 3 opštine (*Klina, Peć, Južna Mitrovica*) nije sprovedena kampanja. U 6 opština (*Parteš, Glogovac, Dragaš, Elez Han, Kačanik, Ranilug*) nema zajednica Roma, Aškalija i Egipćana.

Prema podacima dobijenim od opština, broj zaposlenih u nevećinskim zajednicama u procentima, u 21 opštini (*Klina, Kamenica, Južna Mitrovica, Parteš, Istok, Podujevo, Priština, Prizren, Vitina, Suva Reka, Gnjilane, Vučitrn, Štimlje, Obilić, Mališevo, Novo Brdo, Lipjlane, Peć, Dragaš, Orahovac, Srbica*) zaposleno je 578 ljudi.

3.4 Prava, sloboda i bezbednost,

Jedan od izazova izveštaja Evropske komisije za Kosovo je izrada Lokalnog akcionog plana za reintegraciju koji su izradile 22 opštine (*Peć, Uroševac, Suva Reka, Ranilug, Kosovo Polje, Vučitrn, Štimlje, Obilić, Mališevo, Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Parteš, Priština, Prizren Dragaš, Glogovac, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Srbica, Štrpce*), dok je u 8 opština (*Klina, Gnjilane, Novo Brdo, Lipljan, Istok, Podujevo, Klokot, Štrpce*) ovaj plan još uvek nije izrađen.

U 26 opština (*Klina, Uroševac, Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Istok, Podujevo, Priština, Prizren, Suva Reka, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Štimlje, Obilić, Mališevo, Lipljan, Peć, Dragaš, Glogovac, Gračanica, Elez Han, Kačanik, Orahovac, Srbica, Štrpce*) osnovana je Opštinska komisija za reintegraciju (OKR), dok u 4 opštine (*Klokot, Ranilug, Novo Brdo, Parteš*) nije osnovana.

3.5 Upravljanje granice i migracija

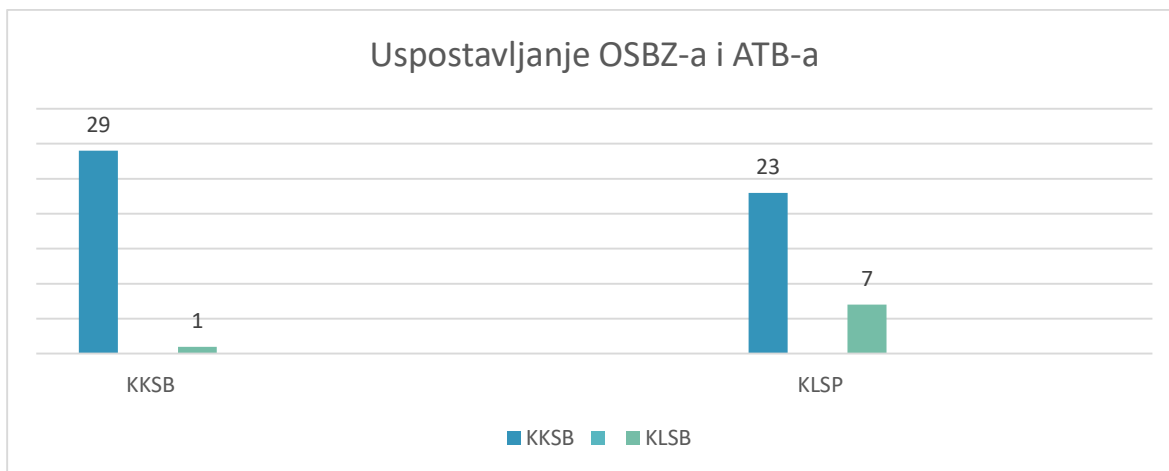
I u ovom periodu je nastavljeno pružanje mogućnosti povratka raseljenim licima i podrška sa lokalnog nivoa. U 13 opština (*Dragaš, Suva Reka, Ranilug, Gnjilane, Obilić, Mališevo, Lipljan, Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Istok, Kačanić, Orahovac*) broj raseljenih je 90 lica, dok je u 17 opština (*Klina, Uroševac, Polje Kosovo, Vučitrn, Štimlje, Novo Brdo, Podujevo, Klokot, Parteš, Priština, Prizren, Peć, Glogovac, Elez Han, Gračanica, Srbica, Štrpce*) nije bilo raseljenih lica.

Što se tiče zahteva za pomoć iz fonda za reintegraciju u 18 opština (*Klina, Uroševac, Suva Reka, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Obilić, Peć, Južna Mitrovica, Istok, Podujevo, Priština, Prizren, Glogovac, Orahovac, Srbica, Štrpce, Lipljan*) broj prijava je 219, dok 12 opština (*Dragaš, Štimlje, Mališevo, Novo Brdo, Kamenica, Vitina, Klokot, Parteš, Gračanica, Orahovac, Elez Han, Ranilug*) nije imalo prijava.

Broj aplikacija za razvoj poslovanja od repatriраних lica u 14 opština (*Dragaš, Suva Reka, Kosovo Polje, Obilić, Novo Brdo, Lipljan, Kamenica, Mitrovica Jugore, Istok, Podujevo, Priština, Prizren, Glogovac, Kačanić*) je 155 aplikacija.

U 29 opština OSBZ su osnovani, dok u 1 opštini (*Novo Brdo*) nije osnovano. Od toga u 29 opština održane su ukupno 70 sastanaka, dok u 1 opštini (*Novo Brdo*) nisu održale nijedan sastanaka. Lokalni savet za javnu bezbednost je osnovan u 23 opštine, dok u 7 opština (*Elez Han, Ranilug, Klokot, Novo Brdo, Štrpce, Kačanić, Klokot*) OSBZ nije osnovana. Od njih je 19 opština koje su održale ukupno 57 sastanaka OSBZ, i u 5 opština (*Klina, Južna Mitrovica, Uroševac, Novo Brdo, Štrpce*) nije održan nijedan sastanak, dok 5 opština (*Elez Han, Kačanić, Ranilug, Novo Brdo, Srbica*) nisu dale informacije.

Što se tiče ovih Akcionih timova za bezbednost (ATB), postoji 11 opština koje su održale ukupno 23 ATB sastanka, dok u 14 opština (*Peć, Mališevo, Južna Mitrovica, Prizren, Uroševac, Gnjilane, Kosovo Polje, Novo Brdo, Dragaš, Glogovac, Elez Han, Gračanica, Srbica, Štrpce*) nije održan nijedan sastanak, dok u 5 opština (*Istok, Klokot, Priština, Ranilug, Štimlje*) ATB nije uspostavljen.

Grafikon 6: Uspostavljanje OSBZ-a i ATB-a

Seoski saveti su uspostavljeni u 20 opština (*Peć, Uroševac, Suva Reka, Vučitrn, Obilić, Mališevo, Novo Brdo, Lipljan, Kamenica, Južna Mitrovica, Parteš, Podujevo, Priština, Klokot, Vitina, Dragaš, Glogovac, Gračanica, Elez Hani,*) dok su u Rahovcu, 10 opština (*Klina, Istok, Prizren, Ranilug, Kosovo Polje, Gnjilane, Štimlje, Srbica, Štrpce, Kačanić*) nije uspostavljen. Od njih, 11 (*Peć, Uroševac, Kamenica, Vitina, Podujevo, Klokot, Parteš, Mališevo, Orahovac, Lipljan, Obilić*)

održalo je ukupno 33 sednice saveta, dok je 9 opština (*Dragaš, Južna Mitrovica, Podujevo, Suva Reka, Gnjilane, Novo Brdo, Gračanica, Srbica, Štrpce*) nije održan nijedan sastanak.

3.6 Obrazovanje i kultura

Razvoj obrazovnog sistema i izgradnja kapaciteta u sveobuhvatnom obrazovanju nastavljen je u opštinama, za područje u 19 opština (*Peć, Uroševac, Gnjilane, Kosovo Polje, Štimlje, Obilić, Novo Brdo, Lipljan, Kamenica, Južna Mitrovica, Istok, Podujevo, Priština, Prizren, Dragaš Glogovac, Elez Han, Orahovac, Srbica*) Organizovano je 195 obuka za nastavnike. U 11 opština (*Klina, Suva Reka, Mališevo, Gračanica, Kačanik, Vitina, Klokoč, Parteš, Štrpce, Ranilug, Vučitrn*) nije održana obuka.

U 28 opština (*Klina, Uroševac, Suva Reka, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Kamenica, Južna Mitrovica, Parteš, Istok, Podujevo, Priština, Prizren, Vitina, Štimlje, Mališevo, Obilić, Lipljan, Peć, Dragaš, Glog Elez Han, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Srbica, Štrpce*) broj vrtića je 143. Dok 2 opštine (*Novoborđe, Klokoč*) nemaju vrtiće.

Što se tiče povećanja stepena učešća dece u ustanovama predškolskog vaspitanja i obrazovanja, u 28 opština broj dece uzrasta 0-5 godina koja pohađaju predškolsko vaspitanje i negu je 7.306 dece, u 2 opštine (*Novo Brdo, Klokoč*) nemaju vrtiće.

Broj dece sa posebnim potrebama koja su uključena u vrtiće-jaslice u 21 opštini (*Klina, Uroševac, Suva Reka, Gnjilane, Kosovo Polje, Štimlje, Mališevo, Kamenica, Mitrovica Jugore, Istok, Priština, Prizren, Vitina, Lipljan, Peć, Glogovac, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Štrpce*) je 207 dece.

Broj slučajeva napuštanja školovanja od strane zajednica Roma, Aškalija i Egipćana u 6 opština (*Uroševac, Klokoč, Istok, Kosovo Polje, Lipljan, Orahovac*) je 65 slučajeva.

U cilju podizanja svesti o potrebi obrazovanja za decu romske, aškalijske i egipćanske zajednice, postoji 10 opština (*Peć, Gnjilane, Kamenica, Južna Mitrovica, Podujevo, Priština, Prizren, Kosovo Polje, Obilić, Dragaš*) koje razvili su: obuke, projekte i kampanje podizanja svesti sa roditeljima o značaju potrebe za obrazovanjem dece ove zajednice, dok u 20 opština nije sprovedena nijedna obuka.

Akcionni plan za prevenciju napuštanja i neregistracije školovanja za nevećinske zajednice (Romi i Aškalije) izrađen je samo u 2 opštine (*Obilić, Kamenica*).

U 22 opštine (*Klina, Kamenica, Južna Mitrovica, Istok, Podujevo, Priština, Prizren, Vitina, Uroševac, Suva Reka, Kosovo Polje, Štimlje, Obilić, Mališevo, Lipljan, Peć, Dragaš, Glogovac, Elez Han, Orahovac, Srbica, Štrpce*) formirani su timovi za sprečavanje napuštanja škole. U 5 opština (*Kačanik, Klokoč, Parteš, Gnjilane, Novo Brdo*) nije formiran, dok 3 opštine (*Gračanica, Ranilug, Vučitrn*) nisu dale informacije.

3.7 Životna sredina

Opštine ostaju posvećene očuvanju i zaštiti životne sredine, kao i sistemu upravljanja otpadom. U cilju sprovođenja Zakona o zaštiti životne sredine, 24 opštine (*Klina, Uroševac, Suva Reka, Kamenica, Južna Mitrovica, Istok, Podujevo, Klokoč, Parteš, Prizren, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Obilić, Novo Brdo, Lipljan, Dragaš, Glogovac, Elez Han, Kačanik, Orahovac, Srbica*) plan upravljanja otpadom je izrađen, u 6 opština (*Mališevo, Vitina, Priština, Štrpce, Štimlje, Gračanica*) nije izrađen.

Izveštaj o izvršenju obaveza opštine iz Evropske agende za period januar-jun 2023.

Izazovi sa kojima se opštine kontinuirano susreću u sprovođenju Zakona o zaštiti životne sredine i sprovođenju Plana upravljanja komunalnim otpadom su: nedovoljno sredstava, informisanost građana, nedostatak plaćanja od strane građana, mali broj ekoloških inspekcija, nedostatak preduzeća, neadekvatan kadar. za relevantni otpad, nedostatak dovoljne tehničke opreme za kompaniju za upravljanje otpadom, nedostatak kampanja za podizanje svesti, nelegalne deponije itd.

U cilju promocije i zaštite životne sredine sprovedeno je 69 kampanja u 18 opština, dok u 9 opština (*Peć, Kačanik, Uroševac, Novo Brdo, Istok, Parteš, Klokot, Gnjilane, Orabovac*) nije bilo kampanja, dok 3 opštine (*Elez Han, Gračanica, Štimlje*) nisu pružile informacije.

Opština Obilić, radi zaštite građana u vezi sa zatvaranjem jezera deponije pepela uglja kojim upravlja KEK i deponije Miraši, izdala je izveštaj o stanju predmetnog jezera i zatražila od KEK-a da obeleži i postavi ograde oko jezera.

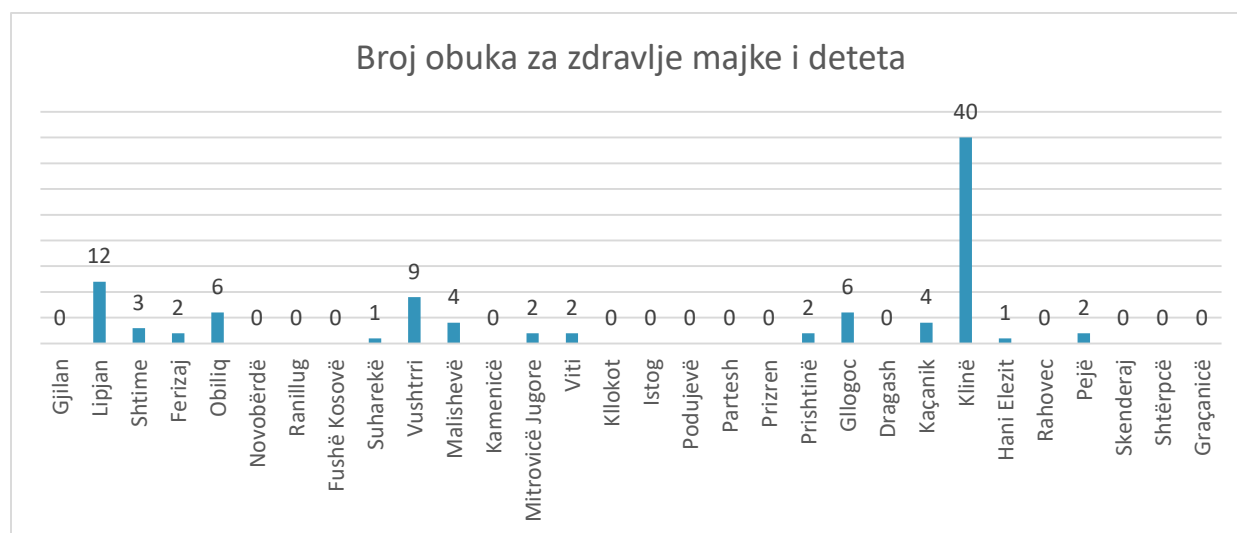
Izrada akcionog plana za kvalitet vazduha ostaje značajan izazov za opštine u kojima su samo 3 opštine (*Kosovo Polje, Vučitrn, Glogovac*) izradile ovaj plan.

Broj divljih deponija u 27 opština (*Klina, Uroševac, Sva Reka, Raniug, Gnjilane, Kosovo Polje, Kamenica, Južna Mitrovica, Istok, Podujevo, Priština, Prizren, Vitina, Klokot, Vučitrn, Mališevo, Obilić, Novo Brdo, Perde, , Glogovac, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Orabovac, Srbica, Štimlje*) postoji 571 odlagališta-deponija, dok 3 opštine (*Parteš, Dragaš, Štrpce*) nemaju deponije.

Zaštita potrošača i javno zdravlje

U oblasti zdravlja majke i deteta, 19 opština su organizovale kampanje podizanja svesti, dok u 11 opština (*Glogovac, Orabovac, Raniug, Novo Brdo, Srbica, Podujevo, Klokot, Parteš, Prizren, Štrpce, Gračanica*) nije bilo kampanje.

U periodu januar-jun 2023. godine održano je 100 obuka u 18 opština, dok nijedna obuka nije održana u 12 opština (*Dragaš, Orabovac, Novo Brdo, Kamenica, Klokot, Parteš, Prizren, Srbica, Štrpce, Gračanica, Raniug, Gnjilane*).

Grafikon 7: Broj obuka za zdravlje majke i deteta

PREPORUKE

NA OSNOVU DOBIJENIH PODATAKA IZ POJEDINAČNIH IZVEŠTAJA OPŠTINA, MALS, PREPORUČUJE SLEDEĆE:

- **Izrada strategije za komunikaciju i odnose sa javnošću u opštinama:** *Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Podujevo, Klokot, Parteš, Priština, Dragaš, Glogovac, Štrpce, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Novo Brdo;*
- **Izrada Lokalnog plana za integritet u opštinama:** *Klokot, Parteš, Priština, Klina, Gračanica, Štrpce, Gnjilane, Novo Brdo;*
- **Izrada plana za zaštitu kulturnog nasleđa u opštinama:** *Kamenica, Vitina, Mitrovica, Istok, Podujevo, Klokot, Parteš, Priština, Uroševac, Suva Reka, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Štimlje, Obilić, Mališevo, Novo Brdo, Lipljan, Klina, Dragaš, Glogovac, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Štrpce, Peć;*
- **Osnivanje centara za registraciju poslovnih subjekata (jednošalterske radnje) u opštinama:** *Klokot, Parteš, Priština, Ranilug;*
- **Osnivanje komisije za unutrašnju reviziju u opštinama:** *Istok, Klokot, Parteš, Priština, Elez Han, Gračanica, Suva Reka, Novo Brdo, Štimlje, Ranilug;*
- **Izrada programskog plana za poljoprivredu i ruralni razvoj u opštinama:** *Suva Reka, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Obilić, Novo Brdo, Klina, Peć, Kačanik, Srbica, Štrpce, Vitina, Južna Mitrovica, Istok, Klokot, Parteš, Priština, Lipljan;*
- **Izrada plana za upravljanje ruralnim zemljištem u opštinama:** *Vitina, Južna Mitrovica, Istok, Klokot, Parteš, Priština, Klina, Peć, Glogovac, Orahovac, Štrpce;*
- **Izrada plana za energetska efikasnost u opštinama:** *Klina, Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Podujevo, Klokot, Ranilug, Kosovo Polje, Gnjilane, Vučitrn, Mališevo, Lipljan, Peć, Dragaš, Elez Han, Gračanica, Kačanik, Orahovac;*
- **Izrada Strategije i Akcionog plana protiv nasilja u opštinama:** *Kamenica, Lipljan, Južna Mitrovica, Parteš, Istok, Podujevo, Priština, Prizren, Klokot, Vitina Klina, Elez Han, Gračanica, Orahovac, Štrpce, Uroševac, Suva Reka, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Novo Brdo;*

- **Izrada trogodišnjeg plana socijalnog stanovanja u opštinama:** *Peć, Kamenica, Vitina, Klokot, Parteš, Priština, Uroševac, Prizren, Suva Reka, Vučitrn, Mališevo, Novo Brdo, Dragaš, Glogovac, Hani Elez, Kačanik, Šturpce;*
- **Izrada Lokalno akcionog plana za integraciju zajednica Roma, Aškalija i Egipćana u opštinama:** *Klina, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Štimlje, Mališevo, Novo Brdo, Kamenica, Parteš, Istok, Podujevo, Vitina, Klokot, Južna Mitrovica, Lipljan Peć, Gračanica, Orahovac, Srbica, Štrpce;*
- **Izrada akcionog plana za sprečavanje napuštanja i neregistracije obrazovanja za nevećinske zajednice u opštinama:** *Klina, Uroševac, Suva Reka, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Štimlje, Mališevo, Vitina, Južna Mitrovica, Istok, Podujevo, Klokot, Priština, Prizren, Novo Brdo, Lipljan, Peć, Dragaš, Glogovac, Hani Elez, Gračanica, Kačanik, Orahovac, Srbica, Štrpce, Vučitrn;*
- **Imenovanje službenika koji izveštava o Planu lokalnog integriteta u opštinama:** *Kamenica, Istok, Klokot, Priština, Parteš, Gračanica, Štrpce, Uroševac, Ranilug, Gnjilane, Novo Brdo, Kosovo Polje;*
- **Imenovanje službenika za zaštitu od diskriminacije u opštinama:** *Ranilug, Obilić, Vitina, Klokot, Priština, Novo Brdo, Peć, Glogovac, Kačanik;*
- **Imenovanje relevantnog službenika za zaštitu dece u opštinama:** *Vitina, Mališevo, Novo Brdo, Južna Mitrovica, Klokot, Prizren;*
- **Obezbediti brigu o deci bez roditeljskog staranja u opštinama:** *Obilić, Vitina, Klokot, Parteš, Novo Brdo, Ranilug, Vučitrn, Elez Han;*
- **Osnivanje Opštinskog veća za zaštitu žrtava nasilja u porodici na osnovu pola u opštinama:** *Klina, Peć, Kamenica, Istok, Podujevo, Uroševac, Ranilug, Vučitrn, Štimlje, Obilić, Mališevo, Klokot, Orahovac;*
- **Organizovanje kampanje/sastanke za podizanje svesti u vezi sa zakonom za zaštitu dece u opštinama:** *Klina, Suva Reka, Mitrovica Jugore, Istok, Klokot, Ranilug, Dragaš, Kačanik, Štrpce, Gračanica, Orahovac;*
- **Operacionalizovanje Konsultativnog odbora za osobe sa invaliditetom u opštinama:** *Peć, Dragaš, Ranilug, Štimlje, Novo Brdo, Orahovac, Srbica, Vitina, Istok, Podujevo, Klokot, Parteš, Štrpce;*
- **Osnivanje Akcionog tima za bezbednost (ATB) u opštinama:** *Peć, Mališevo, Južna Mitrovica, Uroševac, Gnjilane, Kosovo Polje, Novo Brdo, Dragaš, Glogovac, Gračanica, Srbica, Štrpce;*
- **Osnivanje seoskih saveta u opštinama:** *Klina, Istok, Prizren, Ranilug, Kosovo Polje, Gnjilane, Štimlje, Srbica, Štrpce, Elez Han, Kačanik;*
- **Organizovati kampanje podizanja svesti u oblasti zdravlja majke i deteta u opštinama:** *Glogovac, Orahovac, Ranilug, Novo Brdo, Srbica, Podujevo, Klokot, Parteš, Prizren, Štrpce, Gračanica;*
- **Organizovati kampanje podizanja svesti za sprovođenje Zakona o zaštiti dece:** *Klina, Suva Reka, Mitrovica Jugore, Istok, Klokot, Ranilug, Dragaš, Kačanik, Štrpce, Gračanica, Orahovac;*
- **Osnivanje opštinskih saveta za bezbednost zajednice (OSBZ) u opštini Novo Brdo**
- **Osnivanje lokalnih saveta za javnu bezbednost (LSJB) u opštinama:** *Elez Han, Ranilug, Klokot, Novo Brdo, Štrpce, Kačanik, Klokot;*

Izveštaj o izvršenju obaveza opštine iz Evropske agende za period januar-jun 2023.

- **Imenovanje koordinatora koji nadgleda i izveštava o planu integriteta u opštinama:** *Kamenica, Iсток, Klokot, Priština, Parteš, Gračanica, Štrpce, Uroševac, Ranilug, Gnjilane, Novo Brdo, Kosovo Polje;*
- **Obezbeđivanje smeštaja za stara lica u opštinama:** *Obilić, Uroševac, Ranilug, Gnjilane, Kosovo Polje, Vučitrn, Mališevo Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Podujevo, Klokot, Parteš, Prižren, Klina, Peć, Dragaš, Kačanik, Orabovac, Štrpce;*
- **Osnivanje lokalnog odbora za sprovođenje Strategije za zajednice Roma, Aškalijski i Egipćani u opštinama:** *Klina, Gračanica, Kamenica, Južna Mitrovica, Klokot, Kosovo Polje, Mališevo, Srbica, Štrpce;*